

Személyleírás

A hüvelykujjamon kissé megnőtt körmöt nézegetem; félhomály kell hozzá, hogy lassan rájöjjek: nagyanyámnak volt ilyen az ujja, jól emlékszem, hogyan szorította vele az imakönyvet. Kis vonalkák is vannak ezen a körmön, olyan, mint az áruházi árukon a kódjel, mit hiába húzkodnak át a pénztől piszkos kezű pénztárosok az elektromos szem fölött. Egy kis amerikai csipesszel vágom a körmöm, sokáig hittem a sárgás színe miatt, hogy arany, de már régóta elkezdett zöldülni bizonyos helyeken.

A hajamról azt mondják, „hollófekete”. Mérges vagyok erre, bár titokban büszke is, de mért kell mindent elnevezni valahogy? Mért *holló* az én hajam, egy rusnya madár, úgy néz ki, mintha pestis ellen öltözött volna be a középkorban? Fekete hajam hullámot vet, göndörödne, de erre csak sokára derült fény, mert egy aranyos kislánynak rövid a haja, maximum két centi, úgyis mindig a fején babrál a kezével, tekergeti a frizuráját, jó alaposan le kell nyíratni a borbélyyal. A borbély néninek akkora kontya van, mint maga a hajszárító búra, és a törülközős szekrény aljából egy megtépázott, elkoszolódott nyakigláb játékmajmot vesz elő, hogy megvígasztaljon és kedvet csináljon a nyíratkozáshoz, s közben nyakamba keríti a kék vagy sárga nájlonkendőt, s hallom, jó alaposan tessék csak levágni, és akkor már mindenki engem néz, mért zokog így ez a gyerek, hiszen már nem is olyan kicsi, csak nem fáj neki a hajvágás?

Nálunk *akkorák* a fülek és az orrok. Ahogy minden felelősségérzet nélkül ki-kijelentjük, ilyennek teremtett a Jóisten. Nekem mindig a tésztagyúrás jut erről eszembe, ahogy otthoni ruhában, lisztes kézzel dögönyöz, gyömszöl valaki egy darab málló anya-

got, meghúzza, kicsipent belőle, újra összenyomja, míg kijelenti: így jó lesz. Nálunk a nagy fül és orr tradíció. De erre nem vagyunk büszkék, csak néha megjegyezzük, nem is tükörbe nézve, inkább a másokra pillantva, egy véletlen pillanatban és furcsa szögben, s akkor mormogunk valami olyasmit magunkban, no lám csak... Persze, vannak egy ilyen banális történetnek is állomásai. Létezett egy orosz mesefigura, egy kedvesnek szánt szörnyszülemény, a Cseburáska, akinek pont-pont-vesszőcske arca köré akkora fület biggyesztettek, mint egy-egy lángos, és szegény ezeket a lángosokat lobogtatta, mikor elment a Krokodil Genyához születésnapot köszönteni, s a csöngetésre kikiáltottak „Kto tám?”, s ő cincogó hangon azt válaszolta „Éto já, Cseburáska”. A medvényi cserépkályha mellett ott ültem a nagyok ölében a fotelben, s hátulról valaki két összecsipentett ujjal széthúzta a füleket, és azt mondta, „Idé nézzetek! Cseburáska!”, mire az összes nagyfülű és nagyorrú nevettek, és persze én is nevettem, a hirtelenjében kinevezett Cseburáska, kacagtunk egymáson, hogy ennyi Cseburáska hogy' lehet egy családban, és senki se kapott szörnyülködve az orrához meg a füléhez, hanem csak vidáman lengettük őket, ha már egyszer ilyennek teremtette a Jóisten.

Később világossá vált, a nagy orr arra való, hogy szemüveget akasszunk rá, mert ebből sem engedtünk, nekünk megvoltak a magunk igényei; egy idő után kellett valami, ami által kissé máshogy látjuk a dolgokat, nem csak úgy bámulunk bele a világba, mint az a bizonyos a hasonlatban. Utunk a szemészetre viccelődéssel telt, mert még nyár volt, s nekem eszembe jutott, hogy ott biztosan *vakoló*kanállal dolgoznak, az én pufi testvérem pedig, aki mindig lemaradt néhány lépéssel, azt találta ki, hogy a sükebóka trafikos néni, akinek lómáját akartak kiszolgálni a vendéglőben, itt biztosan találna magának munkát, mert a trafik ablakába ki szokta írni, hogy „Szemfelszedést vállalok”. Aztán már csak azon tanakodtunk, hogy a drágább vagy az olcsóbb szemüvegkeretet kapjam-e meg, végülis az a döntés született, hogy *úgyis csak* összetöröm, amihez nem kellett kimagasló jóstehetség. Így is mindenki azt mondta, hogy roppant komolyan nézek ki, teljesen mint egy felnőtt.

Ez a biztatás rám is fért, mert ellentétben nevezett testrészeimmel, magasságom nem üti meg az általam üdvösnek tartott mértéket. Valakitől ugyan azt hallottam, hogy a nagy emberek, lásd

Hitler, Mussolini, Rákosi, mind alacsonyak voltak, azonban ez a perspektíva nem igazán lelkesített. Az apró termet számomra fajtám valamiképpen törvényszerű romlását jelentette, hisz jól tudtam nagyanyám elbeszéléséből, hogy dédapám, az ő apja azért nőtt olyan szép szál emberré, mert csakis hanyatt feküdve, kinyújtózva aludt, a feje búbjától a lábujja körme hegyéig csak a növekedést óhajtotta, s ez így is lett; és még ahhoz is volt bátorsága, hogy mikor idegen csapatok egy bizottság elé citálták, s egyfolytában a bűneit olvasták a fejére, a szép szál magas termetével fölállott, az asztalra csapott, s azt mondta, „Maguk már eleget beszéltek, pedig nem tudnak semmit, most engedjék meg, hogy én beszéljek!”. Persze, a történelem a maga primitívtségében is bonyolultabb ennél, s az én apám, aki ugyan maga még szintén szép szál ember, már egyáltalán nem alszik kinyújtózva, sem hanyatt, hanem oldalt fordulva és sündisznóként összegömbölyödve, hát nem csoda, hogy ezek után én mindig is a tornasor legutolsó helyét béreltem, s az ágyban is úgy fekszem, mint az anyaméhben, még a paplant is magam köré tekerem, hogy egy múmiának is a becsületére válna, de még így sem tudok aludni, csak forgolódom, mint egy grillcsirke, s egész éjszaka rettegek, mikor jön a reggel.

A legtöbb baj mégis a lábaimmal volt, amik semmi áron sem akartak úgy állni, amiképp kellett volna, s az én családom majd' kisírta mindkét szemét, egyre csak szipogtak a nagy orrukkal, hogy mivé lesz ez a kicsi-pici gyermek, mignem nagyanyám imáit meghallgatta a Jóisten, s ami Vele ritkán esik meg, változtatott a haditervén. És akkor nem pusztán a gyógyulás útjára léptem, hanem egy egész tubus fogkrémet szétkentem a nagyszoba szőnyegén, hálából a nagymama szemüvegét eldugtam a mélyhűtőben, hogy hetekig nem találta, és többé már senki sem sírt, hanem egy égetni való gyerekről beszéltek, aki sírba viszi őket, és rá kellett csapni az én kicsi-pici kezemre, mert semmiféle szép szó nem használt. És tovább folyt az én megjavításom, mert az ember — ha filozófiai magaslatokból nézzük — amúgy is csak csetlik-botlik ebben a fura világban, hát ki kellett találni valamit, hogy én is két lábbal állhassak a földön, ne dőljek jobbra-balra, mint a kuglibabák. Jött egy mérges bajszú kis doktor úr, akinek a rend és a fegyelem volt a mindene, állig betakarva feküdtem előtte, csak a fülem és az orrom látszott elő, meg fogaim, mert próbáltam mosolyogni, tudtam, hogy vétkeztem, mikor betegársamat lerágott csirkecsontokkal dobál-

tam meg unalmamban, mert őt aznap műtötték a térdével, és nem volt kedve beszélgetni velem. És a bajszos doktor úr engem is megoperált, késeket, fúrót, fűrész, csavart használt az én megjavításomra, végül azt mondta, hogy szaladhatok, és még talán azt is, hogy vigyázzak magamra, de én sose adtam az efféle beszédekre.

Mégis, a legfurcsább a saját nevemet kimondani. Két szó, amiknek semmi más értelmük nincs, csak én. Kezet jelölnek, lábat, orrot, borostát. Meg hangos nyerítést, kelkáposztafőzeléket, ilyenolyan véres szívet. És még rengeteg szót, és még rengeteg szavakba mártott titkot. Ez a legidegesítőbb, ez a sok titok.

Pécs

Méhes Károly